

**Aanleg Spitsstroken A2
's-Hertogenbosch-
Eindhoven,
knooppunt Vught (A2) -
knooppunt Ekkersweijer (A58)**

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

22 april 2005 / rapportnummer 1528-21

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Aanleg Spitsstroken A2 's-Hertogenbosch-Eindhoven,
knooppunt Vught (A2)-knooppunt Ekkersweijer (A58)

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport
over Aanleg Spitsstroken A2 's-Hertogenbosch-Eindhoven, Knooppunt Vught (A2)-
Knooppunt Ekkersweijer (A58),

uitgebracht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat door de Commissie voor de mili-
eueffectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.

Aanleg Spitsstroken A2 's-Hertogenbosch-Eindhoven,
knooppunt Vught (A2)-knooppunt Ekkersweijer (A58),

de secretaris

N.v. Buren

dr. N.W.M. van Buren

de voorzitter

ir. M.G. Ketting

Utrecht, 22 april 2005

commissie voor de milieueffectrapportage

Aan de Minister van Verkeer en Waterstaat
d.t.v. Directoraat-Generaal Personenvervoer
Beleidsgroep Wegen en Verkeersveiligheid
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

uw kenmerk
DGP/WV/u.05.00488

uw brief
8 maart 2005

ons kenmerk
1528-21/vB/eh

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER over
de Spitsstroken A2 's-Hertogenbosch-
Eindhoven knooppunt Vught (A2)-
knooppunt Ekkersweijer (A58)

doorkiesnummer
(030) 234 76 51

Utrecht,
22 april 2005

Geachte Minister,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de Spitsstroken A2 's-Hertogenbosch-Eindhoven knooppunt Vught (A2)-knooppunt Ekkersweijer (A58)¹. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan. De procedure is op 9 maart 2005 van start gegaan met publicatie van de startnotitie in de Staatscourant².

De Startnotitie over de Spitsstroken A2 's-Hertogenbosch-Eindhoven knooppunt Vught (A2)-knooppunt Ekkersweijer (A58) geeft een goed beeld van de in het MER te onderzoeken alternatieven en effecten. De Commissie³ sluit in dit advies derhalve aan op de inhoud van deze startnotitie. Het advies bespreekt uitsluitend die punten waarbij de Commissie een andere mening is toegedaan dan wel waar naar haar mening een aanvulling of precisering noodzakelijk is. Dit advies is mede gebaseerd op de inspraakreacties⁴ die via het bevoegd gezag zijn ontvangen.

-
- ¹ Zie bijlage 1.
² Zie bijlage 2.
³ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep
⁴ Zie voor overzicht inspraakreacties bijlage 4

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

Beschrijving maatregelen

De startnotitie geeft aan dat de verbetering van de doorstroming gerealiseerd gaat worden zonder verbreding van de rijbaan, met uitzondering van aanleg van pechhavens en een aanpassing van de rotonde bij Best⁵. Het MER zal dit moeten beschrijven en aan moeten geven of er aanvullende technische maatregelen nodig zijn om de vluchtstrook geschikt te maken voor intensiever gebruik. Is dit het geval dan moet het MER aangeven of dit gevolgen heeft voor de bodem.

Alternatieven

De startnotitie geeft aan dat bij de uitwerking van de spitsstroken extra aandacht zal worden geschonken aan o.a. verlaging van de maximumsnelheid, echter zonder dit te preciseren. De Commissie is van mening dat niet kan worden volstaan met de beschrijving van een alternatief snelheidsregime van 100 km/uur. Ook de beschrijving van een regime van 80 km/uur voor de openingstijden van de spitsstrook is noodzakelijk. Uit recente jurisprudentie blijkt dat bij overschrijding van de normen voor luchtkwaliteit het MER alle maatregelen in beeld moet brengen die effecten beperken⁶.

Effectbeschrijving algemeen

Gegeven de beperkte fysieke ingreep onderschrijft de Commissie de conclusie in de startnotitie dat de effecten op recreatie, archeologie, bodem/verdroging, waterkwaliteit en -kwiteit niet substantieel zullen zijn. Deze behoeven derhalve niet onderzocht te worden in het MER. Effecten op het landschap behoeven alleen te worden beschreven indien langs de spitsstrook nieuwe verlichting wordt aangelegd.

Verkeer

Tijdens mondeling overleg is aangegeven dat de spitsstrook tussen 23.00 uur en 06.00 uur gesloten is. Afhankelijk van de drukte op de weg zal gedurende de overige uren de vluchtstrook wel of niet worden opengesteld. Voor het opstellen van de prognoses van de (milieu)effecten moet in ieder geval het worst case scenario uitgewerkt worden. Hiertoe dient een beeld te worden gegeven van de toename van de verkeersintensiteiten ten gevolge van de aanleg van de spitsstroken, zowel voor de periodes dat de stroken open zijn als voor het etmaal. Verwacht kan worden, dat er een versmalling van de spits zal optreden, doordat automobilisten later van huis gaan omdat de congestie vermindert.

Geluid

De startnotitie meldt dat de beschrijving van de geluideffecten zich uitsluitend zal richten op de geluidgevoelige bestemmingen binnen de 70 dB(A) contour, gebaseerd op de prognoses voor het jaar 2015. De Wet milieubeheer vereist echter een beschrijving van alle relevante geluideffecten. De Commissie acht een geluideffect relevant wanneer sprake is van een toename in geluidbelasting van 1 dB(A). Het MER dient met berekeningen

---

⁵ Dit laatste is vernomen uit een mondelinge toelichting.

⁶ Aangezien de permanente rijstroken en de spitsstroken voldoende breed zijn (3.35-3.5 m) is het van uit veiligheidsoptiek niet strikt noodzakelijk om in het MER een 80 km/uur regime te beschrijven.

te onderbouwen of sprake zal zijn van een dergelijke toename. Is dit het geval dan kan het MER niet volstaan met het beschrijven van de 70 dB(A) contour, maar dienen ook de in een MER voor wegprojecten gebruikelijke geluidcontouren (40 dB(A) bij stiltegebieden en 50, 55, 60, 65 en 70 dB(A) in overige gebieden) beschreven te worden in combinatie met het aantal woningen en/of gehinderden binnen deze contouren.

De Commissie gaat ervan uit dat in het MER de motie Eversdijk zal worden behandeld⁷.

De Wet geluidhinder wordt in het kader van de modernisering instrumentarium geluidbeleid, fase 1 gewijzigd. Dit impliceert dat de geluidbelasting in de uniforme Europese dosismaat L_{den} wordt uitgedrukt. Deze nieuwe dosismaat zal in het algemeen leiden tot een andere getalswaarde bij een overigens gelijke geluidssituatie. In de nieuwe dosismaat wordt de getalswaarde bepaald door een middeling van de dag-, avond- en nachtwaarde, terwijl de huidige geluidbelasting uitgaat van de hoogste van het geluidmissieniveau over de dagperiode en het geluidmissieniveau over de nachtperiode + 10 dB. Bij een overigens gelijke geluidssituatie blijkt in de praktijk de geluidbelasting voor zowel wegverkeer als spoorwegverkeer in de nieuwe dosismaat daardoor gemiddeld 2 decibel lager uit te komen dan de huidige dosismaat. Bij de omzetting van de getalswaarde van de geluidnormen is uitgegaan van dit gemiddelde verschil.

Voornoemde wijziging is al als wetsvoorstel naar de Tweede Kamer gegaan. Geadviseerd wordt in het MER op deze wijziging te anticiperen.

Ecologie

In het MER dient inzichtelijk te worden gemaakt waar welke gebieden beschermd zijn volgens Habitat- en Vogelrichtlijn en volgens het Structuurschema Groene Ruimte. Aangegeven moet worden wat de mogelijke effecten op deze gebieden zijn (zie hiervoor bijlage 5 van dit advies)⁸. Tevens dient inzicht te worden gegeven in de provinciale ecologische hoofdstructuur (PEHS) en de mogelijke effecten van het initiatief op de PEHS.

---

⁷ De motie Eversdijk houdt in om voor de in de bijlage van de Spoorwet onder B opgenomen wegaanpassingsprojecten:

- altijd uit te gaan van het aanbrengen van dubbellaags ZOAB op de rijstroken indien binnen 200 m afstand woningen aanwezig zijn, tenzij uit het plan inmiddels al gebleken is dat dit niet nodig of onmogelijk is;
- parallel aan de opstelling van het ontwerp-wegaanpassingsbesluit ook het gemotiveerde plan voor de te treffen geluidmaatregelen op voortvarende wijze op te stellen en daarbij als uitgangspunt te nemen dat de in het verleden vastgestelde hogere waarden voor geluid worden gerespecteerd;
- in het plan van uitvoering een tijdpad van maximaal 5 jaar op te nemen;
- in het ontwerp-wegaanpassingsbesluit al gegevens van het plan op te nemen, alsmede een lijst met de in het verleden vastgestelde hogere waarden voor de diverse woningen en geluidgevoelige bestemmingen.

⁸ De Commissie wijst erop dat in kader van de soortbescherming relevant is na te gaan of ontheffing in kader van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd.

Tenslotte

Hoofdpunten voor dit MER zijn naar de mening van de Commissie de geluid- en luchteffecten en de gebiedsbescherming.

Zij hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'N.G. Ketting'. The signature is written in a cursive style with a large initial 'N' and 'K'.

ir. N.G. Ketting, voorzitter van de werkgroep
m.e.r. Spitsstroken A2 's-Hertogenbosch-
Eindhoven knooppunt Vught (A2)-
knooppunt Ekkersweijer (A58)

BIJLAGEN

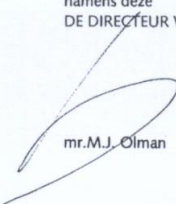
bij het advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Aanleg Spitsstroken A2 's-Hertogenbosch-Eindhoven,
knooppunt Vught (A2)-knooppunt Ekkersweijer (A58)

(bijlagen 1 t/m 5)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 8 maart 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

											
Ministerie van Verkeer en Waterstaat											
Personenvervoer											
De voorzitter van de Commissie voor de Milieu-Effectrapportage, T.a.v. Ir. N.G. Ketting Postbus 2345 3500 GH UTRECHT	<table border="1"><tr><td></td><td>Commissie voor de milieu-effectrapportage</td></tr><tr><td>Ingekomen :</td><td>14 MAART 2005</td></tr><tr><td>nummer</td><td></td></tr><tr><td>dossier</td><td>1528-1</td></tr><tr><td>kopie naar :</td><td></td></tr></table>		Commissie voor de milieu-effectrapportage	Ingekomen :	14 MAART 2005	nummer		dossier	1528-1	kopie naar :	
	Commissie voor de milieu-effectrapportage										
Ingekomen :	14 MAART 2005										
nummer											
dossier	1528-1										
kopie naar :											
Contactpersoon drs. P. Aland Datum 8 maart 2005 Ons kenmerk DGP/WV/u.05.00488 Onderwerp Aanbieding Startnotitie Spitsstrook A2 's Hertogenbosch-Eindhoven	Doorkiesnummer 070 - 351 6426 Bijlage(n) 10 (reeds toegezonden) Uw kenmerk -										
Geachte heer Ketting,											
Hierbij doe ik u toekomen, overeenkomstig de Wet Milieubeheer, de startnotitie A2 's Hertogenbosch-Eindhoven.											
Ik verzoek u mij advies uit te brengen binnen 9 weken na publicatie welke is voorzien van 10 maart t/m 06 april 2005.											
Ik verzoek u uw advies toe te zenden aan:											
Ministerie van Verkeer en Waterstaat Directoraat-Generaal Personenvervoer Beleidsgroep Wegen T.a.v. drs. P. Aland Postbus 20901 2500 EX Den Haag											
Hoogachtend,											
DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT, namens deze DE DIRECTEUR WEGEN EN VERKEERSVEILIGHEID											
 mr. M.J. Olman											
Directoraat-Generaal Personenvervoer Wegen en Verkeersveiligheid Postbus 20901, 2500 EX Den Haag Bezoekadres : Plesmanweg 1-6	Telefoon : 070 - 351 6554 Fax : 070 - 351 6007 Internet : www.minvenw.nl										

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 48 d.d. 9 maart 2005

WOENSDAG 9 MAART 2005

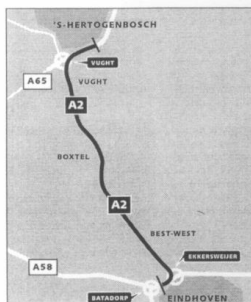
MINISTERIES

STAATSCOURANT NR. 48 17

VW

Van 10 maart tot en met 7 april 2005 ligt de Startnotitie spitsstroken A2 's-Hertogenbosch - Eindhoven ter inzage. Dit project doorloopt een inspraakprocedure overeenkomstig de Wet milieubeheer. Deze procedure wordt doorlopen ten behoeve van de besluitvorming over een door de Minister van Verkeer en Waterstaat te nemen wegaanpassingsbesluit in het kader van de Spoedwet wegverbreding. Op grond van deze inspraakprocedure kunt u tot en met 7 april 2005 uw zienswijze op de inhoud van bovengenoemde Startnotitie kenbaar maken.

Inspraak Startnotitie spitsstroken A2 's-Hertogenbosch - Eindhoven knooppunt Vught (A2) - knooppunt Ekkersweijer (A58)

Achtergrond

Op de A2 's-Hertogenbosch - Eindhoven staan op werkdagen tijdens de spits files in beide richtingen. De files worden veroorzaakt doordat de capaciteit van deze wegvakken onvoldoende is. Dit probleem vormt de directe aanleiding voor het aanleggen van spitsstroken in beide richtingen op de A2 's-Hertogenbosch - Eindhoven. Zonder deze aanpassing zullen de files de komende jaren verder toenemen door de groei van het autoverkeer. Een spitsstrook is een vluchstrook die op drukke tijden (met name in de spits) dienst doet als tijdelijke rijstrook (voor meer info over spitsstroken: www.rijkswaterstaat.nl).

Het ontwerp-wegaanpassingsbesluit spitsstroken A2 's-Hertogenbosch - Eindhoven heeft al eerder - in 2003 - ter inzage gelegen. Naar aanleiding van de uitspraak van de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State van 15 september 2004 is besloten dat voor het wegaanpassingsbesluit spitsstroken A2 's-Hertogenbosch - Eindhoven een milieueffectrapport (MER) wordt opgesteld.

De m.e.r.-procedure start met het opstellen en ter inzage leggen van een Startnotitie.

De Startnotitie

Met het uitbrengen van de Startnotitie maakt Rijkswaterstaat bekend dat een Milieueffectrapport (MER) wordt opgesteld. In dit MER zullen de milieueffecten van de spitsstroken A2 's-Hertogenbosch - Eindhoven nader worden onderzocht. Het MER is bedoeld voor de besluitvorming over het wegaanpassingsbesluit, dat vervolgens op grond van de Spoedwet wegverbreding door de Minister van Verkeer en Waterstaat wordt genomen. In de Startnotitie wordt onder andere ingegaan op het doel, de mogelijke gevolgen en oplossingen voor het milieu van de voorgenomen wegaanpassing.

Waar kunt u de Startnotitie spitsstroken A2 's-Hertogenbosch - Eindhoven inzien?

De Startnotitie ligt van 10 maart 2005 tot en met 7 april 2005 gedurende de reguliere openingstijden ter inzage op de volgende locaties:

- de gemeentehuizen van Best, Boxtel, Eindhoven, Haaren, Sint-Michielsgestel, 's-Hertogenbosch en Vught;
- de hoofdstellingen van de openbare bibliotheken in bovengenoemde gemeenten;
- het kantoor van het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven;
- de bibliotheek van waterschap De Dommel in Boxtel;
- de bibliotheek van Rijkswaterstaat directie Noord-Brabant;
- de kantoren van de Wegendistricten van Rijkswaterstaat in 's-Hertogenbosch en Geldrop;
- de bibliotheek van het ministerie van Verkeer en Waterstaat in Den Haag;
- de bibliotheek van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer in Den Haag;
- de bibliotheek van de provincie Noord-Brabant;
- digitaal op www.inspraakvenw.nl.

Hoe kunt u uw zienswijze kenbaar maken?

De Minister van Verkeer en Waterstaat nodigt u uit gedurende de termijn van de terinzagelegging uw zienswijze op deze Startnotitie naar voren te brengen. Uw schriftelijke zienswijze kunt u uiterlijk 7 april 2005 sturen naar:

*Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat,
spitsstroken A2 's-Hertogenbosch - Eindhoven,
Postbus 30316,
2500 GH Den Haag.*

U kunt ook via internet uw zienswijze kenbaar maken: www.inspraakvenw.nl.

Indien u van de gelegenheid gebruik wilt maken mondeling te reageren, moet u dit vóór 24 maart 2005 kenbaar maken aan het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat, telefoon 070 351 96 03.

Als u dat wenst, kunt u verzoeken om vertrouwelijke behandeling van uw persoonlijke gegevens.

Wat gebeurt er met uw reactie?

Het Inspraakpunt bundelt alle reacties en stuurt deze onder andere naar de Minister van Verkeer en Waterstaat en de Commissie voor de milieueffectrapportage. Mede op basis van de binnengekomen zienswijzen en het advies voor de richtlijnen van de Commissie voor de m.e.r. stelt de Minister van Verkeer en Waterstaat de richtlijnen voor het MER vast.

Nadere informatie

Voor het aanvragen van een exemplaar van de Startnotitie of het verkrijgen van nadere informatie over de inhoud van het project, kunt u contact opnemen met de afdeling Communicatie van Rijkswaterstaat Noord-Brabant, telefoon 073 681 72 52.

Voor informatie over de inspraakprocedure kunt u zich wenden tot het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat, telefoon 070 351 96 02.

DE SPOEDWET WEGVERBREDING

De Spoedwet wegverbreding maakt het mogelijk om verschillende knelpunten op het rijkswegennet aan te pakken. Deze wet vereenvoudigt de procedures, waardoor de capaciteit van een aantal hoofdwegen kan worden vergroot.

Het gaat om relatief eenvoudige ingrepen, die snel effect hebben: minder files, minder tijdverlies en minder ergernissen in het verkeer. De wet heeft betrekking op een beperkt aantal wegaanpassingen.

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Rijkswaterstaat

 Inspraakpunt
Verkeer en Waterstaat

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, directie Noord-Brabant

Bevoegd gezag: Minister van Verkeer en Waterstaat, Directoraat-Generaal Personenvervoer

Besluit: wegaanpassingsbesluit in het kader van de Spoedwet wegverbreding

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C01.4

Activiteit: De Minister van Verkeer en Waterstaat heeft het voornemen spitsstroken aan te leggen op de A2 tussen 's Hertogenbosch en Eindhoven.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 9 maart 2005

richtlijnenadvies uitgebracht: 22 april 2005

Bijzonderheden: Hoofdpunten voor dit MER zijn naar de mening van de Commissie de geluid- en luchteffecten en de gebiedsbescherming.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. J.A. Huizer

drs. S.R.J. Jansen

ir. N.G. Ketting (voorzitter)

ir. J. Termorshuizen

Secretaris van de werkgroep: dr. N.M.W. van Buren.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	20050310	F. Gubbels	Eindhoven	20050415
2.	20050316	R.G.M. de Vries	Boxtel	20050415
3.	20050326	M.W.M. van den Langenberg	Boxtel	20050415
4.	20050325	D. v.d. Nostrum	Boxtel	20050415
5.	20050324	Gemeente Sint-Oedenrode	Sint-Oedenrode	20050415
6.	20050330	K.J.A. van den Aker	Liempde	20050415
7.	20050407	Stichting A2-Platform Boxtel	Boxtel	20050415
8.	20050407	Transport en Logistiek Nederland	Breda	20050415
9.	20050407	Dorpsraad Liempde	Liempde	20050415
10.	20050406	Sight adviseurs voor milieu en landschap b.v. namens Stichting Landgoed Bleijendijk	Veenendaal	20050415
11.	20050407	J.F.B. van Hasselt	Vught	20050415
12.	20050405	Stichting Bewonersbelangen A2 Boxtel	Boxtel	20050415
13.	20050406	Buitenplaats Couwenberg (Briels-Loermans)	Vught	20050415
14.	20050406	Stichting Overlast A2 Vught	Vught	20050415
15.	20050406	L. Bier mede namens hr. en mevr. van der Ven-de Vries	Vught	20050415
16.	20050405	Provincie Noord-Brabant	's-Hertogenbosch	20050415
17.	20050406	L. Bier mede namens hr. en mevr. Tilman-van Haaren	Vught	20050415
18.	20050405	Boxtels Belang	Boxtel	20050415
19.	20050405	Stichting Rechtsbijstand namens Maatschap van de Sande Best	Tilburg	20050415
20.	20050404	M. Abrahams en K. Wevers	Best	20050415
21.	20050406	Dhr. en mevr. Punte	Vught	20050415
22.	20050406	Mr. P. Dekker	Vught	20050415
23.	20050407	R.A.H.M. Janssen	Esch	20050415

BIJLAGE 5A GEBIEDSBESCHERMING

Deze tekst is aangepast aan de nieuwe Natuurbeschermingswet (Nbw) die naar verwachting medio 2005 in werking zal treden.

Gebiedsbescherming op grond van de nieuwe Natuurbeschermingswet¹

De gebiedsbescherming zal vanaf medio 2005 primair geregeld zijn in de nieuwe Natuurbeschermingswet. Voor projecten die gevolgen kunnen hebben voor richtlijngebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) of voor beschermde natuurmonumenten dient vanaf dan een vergunning te worden aangevraagd bij de provincie die verantwoordelijk is voor het desbetreffende natuurgebied.

Beschermde natuurmonumenten zijn/worden aangewezen op grond van artikel 10 Nbw, en richtlijngebieden zijn/worden aangewezen op grond van artikel 10a Nbw.

Indien er sprake is van mogelijke gevolgen voor een beschermd natuurmonument - dit kan ook op grond van externe werking - dan dienen de aspecten zoals genoemd in artikel 16, derde lid, Nbw in de aanvraag besproken te worden:

1. Kan het project significante gevolgen hebben voor het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren of planten in dat beschermde natuurmonument. Zo ja:
2. Kan met zekerheid worden vastgesteld dat de handelingen voortvloeiend uit het project de natuurlijke kenmerken van het beschermde natuurmonument niet aantasten? Zo niet,
3. Zijn er dwingende redenen van groot openbaar belang die noodzaken tot het verlenen van de vergunning?

Indien er sprake is van mogelijke gevolgen voor (een) Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied(en) – ook eventueel op grond van externe werking - dan dient de volgende informatie, op grond van artikel 19a en volgende Nbw, in het MER te worden opgenomen.

1. Welke instandhoudingsdoelstelling(en) geldt (gelden) voor het desbetreffende richtlijngebied? Op grond van welke natuurlijke habitats (bijlage 1 van de Habitatrichtlijn), welke beschermde soorten (bijlage 2 Habitatrichtlijn) of welke vanwege de Vogelrichtlijn beschermde soorten heeft het gebied zich gekwalificeerd als speciale beschermingszone?
2. Kan op grond van de m.e.r.-plichtige activiteit, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten verslechteren of kan het een verstorend effect hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen? Kan de m.e.r.-plichtige activiteit de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied aantasten?²
3. In het MER moeten de milieugevolgen van de voorgenomen m.e.r.-plichtige activiteit voor het richtlijngebied beschreven worden gelet op de instandhoudingsdoelstelling.³

---

¹ Voor een korte toelichting: www.minlnv.nl/natura2000. Voor de gehele tekst en bijlagen zie: www.europa.eu.int/comm/environment/nature/legis.htm

² Artikel 19d, eerste lid, Nbw.

³ Artikel 19e, onder a, Nbw.

4. Kan er sprake zijn van significante gevolgen met betrekking tot de in dat richtlijngebied beschermde habitats en/of soorten ten gevolge van de voorgenomen activiteit afzonderlijk of in samenhang met andere plannen of projecten (cumulatie)? Zo ja (ook bij redelijke twijfel), dan moet er een passende beoordeling worden gemaakt.⁴
5. Indien er een passende beoordeling gemaakt moet worden, dan kan deze in het MER worden opgenomen.⁵
6. Men dient zich ervan te verzekeren, op grond van de passende beoordeling, dat de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied niet zullen worden aangetast.⁶
7. Wanneer de passende beoordeling leidt tot de conclusie dat er, ondanks mitigerende maatregelen, sprake kan zijn van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied, dan dient er aan de volgende aspecten aandacht besteed te worden:
  - zijn er alternatieve oplossingen (met inbegrip van mitigerende maatregelen), waardoor er geen significante gevolgen voor het beschermde gebied optreden,
  - of zijn er dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?⁷
  - indien het project toch in of nabij een beschermd gebied moet plaatsvinden om dwingende redenen van groot openbaar belang en mitigerende maatregelen onvoldoende oplossing zullen bieden voor de mogelijke significante gevolgen, welke compenserende maatregelen zullen dan getroffen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

Eisen aan compensatie op grond van richtlijngebieden

Alle hierna genoemde aspecten zijn op grond van ideeën van deskundigen tot stand gekomen. Ze komen niet rechtstreeks uit de jurisprudentie.

1. Geen netto verlies aan waarden wat betreft areaal en kwaliteit (kwantitatieve en kwalitatieve eisen). *Dat wil dus zeggen dat de staat van instandhouding van beschermde habitats en soorten na compensatie gelijk dient te zijn aan de situatie voor de ingreep;*
2. Compensatie dient nabij het getroffen gebied plaats te vinden *(of binnen het ecologische netwerk van de soort)* onder de voorwaarde dat er een duurzame situatie ontstaat (nabijheidbeginsel);
3. De algehele samenhang van Natura 2000 dient gewaarborgd te worden (instandhoudingdoelstelling): daarom kan er nooit financieel worden gecompenseerd.
4. Zowel feitelijk, financieel als bestuurlijk: compensatie tijdig regelen. *Om dat gedurende de ingreep de kans op overleven vermindert, dient de compensatie voor de ingreep plaats te vinden en moet de compensatie door het te nemen besluit ook gegarandeerd worden.*

Het beginsel dat compensatie nabij het verloren gebied moet worden gerealiseerd **kan** ruimer worden ingevuld. Compensatie moet daar worden gerealiseerd waar het optimaal bijdraagt aan het instandhouden van (een) populatie(s). Het merendeel van de populaties van diersoorten in Nederland leeft in

---

⁴ Artikel 19f, eerste lid, Nbw.

⁵ Artikel 19f, tweede lid, Nbw.

⁶ Artikel 19g, eerste lid, Nbw.

⁷ Dwingende reden van groot openbaar belang (art. 6 Habitatrictlijn) met inbegrip van redenen van sociale of economische aard (zie artikel 19g, tweede lid, Nbw). Maar in geval van prioritaire habitats of prioritaire soorten zijn de argumenten beperkt tot die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid, of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten dan wel, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang (zie artikel 19g, derde lid, Nbw).

een netwerk van grotere en kleinere gebieden die met elkaar zijn verbonden in een zogenaamde netwerkpopulatie. Dit betekent dat uitbreiding van een klein gebied of verbetering van de ecologische verbindingen tussen de gebieden wel eens meer kan bijdragen aan het doel van compensatie dan uitbreiding van een groter gebied. In het MER kunnen dus meer locatiealternatieven voor compensatie in beschouwing worden genomen.

Aanvullende informatie voor een passende beoordeling op grond van de Vogelrichtlijn (VR)

Algemeen

De aangewezen VR-gebieden en aanwijzingsbesluiten zijn te vinden op de website van het Ministerie van LNV: www.minlnv.nl/thema/groen/natuur. De kaarten (bijlage 2) geven een landelijk overzicht maar zijn niet bruikbaar voor de precieze begrenzing. Deze is wel digitaal beschikbaar (shape-files) bij het Expertisecentrum LNV (0318-822500). VR-gebieden zijn aangewezen op grond van twee hoofdgroepen. *Broedvogels*: het landelijk belang voor soorten die genoemd zijn in Bijlage I van de Vogelrichtlijn (vijf beste broedgebieden gerangschikt naar procentueel aandeel in de landelijke populatiegrootte). *Waternvogels*: trekkende watervogels wanneer zich tenminste 1% van de biogeografische populatie in een gebied ophoudt. Artikel 4, lid 4 verplicht tot het nemen van passende maatregelen ter voorkoming van verslechtering van de leefgebieden van de soorten waarvoor een VR-gebied is aangewezen, de 'kwalificerende soorten'⁸. Per VR-gebied zijn voor de vaststelling van de begrenzing daarnaast ook gegevens van 'begrenzingsoorten' meegewogen⁹, die waarschijnlijk onder hetzelfde beschermingsregime vallen.

Milieugevolgen

Voor elke kwalificerende soort en begrenzingssoort moet worden aangegeven:

- verandering in het aantal paren en/of individuen;
- verandering in het oppervlakte leefgebied, wanneer relevant aangeven per functie (broeden, foerageren, slapen);
- in hoeverre sprake is van *significante gevolgen* tijdens en na de ingreep.

Let op de kwalificerende soorten zijn niet altijd doelsoorten! Maar dienen dus wel in de effectbeschrijving te worden opgenomen.

Het wel of niet optreden van significante gevolgen is dé cruciale discussie bij de beoordeling van milieugevolgen in of nabij VR-gebieden. Dit zijn de effecten die de instandhoudingdoelstelling aantasten van de soorten waarvoor een VR-gebied is aangewezen. Het vaststellen en beoordelen daarvan vergt veel kennis van de ecologie van de betreffende soort(en). De volgende toetsonderwerpen bieden daarbij houvast¹⁰:

- habitatkeus van de betreffende soort(en);
- functie van het gebied voor de betreffende soort(en);
- verstoring- en vluchtafstanden;
- aantallen en zo nauwkeurig mogelijke verspreiding (bijv. broed- en slaapplaatsen);
- wijze van verstoring (bijv. lichthinder op nachttactieve watervogels, grondwater-onttrekking op moerasvogels);
- relatie met andere initiatieven die effect hebben op het gebied (cumulatie).

---

⁸ Zie nota van Antwoord Vogelrichtlijn, deel 1, Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij, 23-2-2000.

⁹ Zie nota van Antwoord Vogelrichtlijn, deel 1, Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij, 23-2-2000.

¹⁰ Aangevuld naar "Wie is er bang voor de Korenwolf? Bestuurlijk juridische Kaderreeks 2003, uitgave Rijkswaterstaat

Om concreet met het begrip significantie te kunnen werken kan, in afwachting van een verdere juridische invulling, de eventuele vermindering van aantal vogels worden weergegeven door bijvoorbeeld een 5-procents-grens; een lagere grens is in de praktijk vaak niet werkbaar. Een afname van het gemiddeld seizoensmaximum van bijvoorbeeld de kleine zwaan ter plekke van >5% van de lokale populatie zou dan kunnen worden beschouwd als significant. Deze benadering is echter onderwerp van discussie. Het is mogelijk dat de verschillende fasen van een plan moeten worden getoetst als de aard van de ingreep een verschillend effect kan hebben.

Elke ingreep dient in combinatie met andere activiteiten (cumulatie) te worden getoetst. Dat geldt ook voor kleine projecten die op zichzelf niet tot significante gevolgen leiden maar door cumulatie wel in significante gevolgen kunnen resulteren. De initiatiefnemer dient wanneer verschillende concrete plannen in/langs een VR-gebied spelen aan te tonen dat ook door cumulatie er geen significante gevolgen aan de orde zijn.

Gebiedsbescherming volgens het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) en de Nota *Natuur voor Mensen Mensen voor Natuur*

Indien de EHS wordt beïnvloed door de voorgenomen activiteit of de alternatieven zal duidelijk moeten worden of er sprake is van bruto of netto EHS. Bruto EHS is nog niet begrensd en netto EHS is al wel begrensd. De provincie is verantwoordelijk voor de begrenzing. Op 1 januari 2003 was 10% van de totale Nederlandse EHS nog bruto-EHS.

Richtlijn op grond van netto EHS

1. Welke belangrijke gevolgen kunnen er optreden voor de te behouden kenmerken en waarden binnen en in de nabijheid van dit gebied¹¹?
2. Zijn er reële alternatieven?
3. Is er sprake van redenen van groot openbaar belang¹² die deze aantasting rechtvaardigt?
4. Indien dat het geval is, welke compensatie wordt dan geboden voor het verloren gaan van de wezenlijke kenmerken en waarden?
5. In het SGR worden richtlijnen gegeven voor compensatie (zie hieronder).

Richtlijn op grond van bruto EHS (niet begrensd)

Is er sprake van onomkeerbare effecten waardoor de ontwikkelingsmogelijkheden van deze nieuwe natuurgebieden wezenlijk worden aangetast?

Eisen aan compensatie op grond van SGR1 en Nota NMMN

1. In beginsel geen netto verlies aan waarden wat betreft areaal en kwaliteit.
2. Compensatie nabij het gebied, onder de voorwaarde dat een duurzame situatie ontstaat.
3. Indien fysieke compensatie onmogelijk is, dan compensatie door realisering van kwalitatief gelijkwaardige waarden.

---

¹¹ Wezenlijke kenmerken en waarden moeten per gebied worden gespecificeerd. Daarbij kan het gaan om: bodemopbouw, -structuur en reliëf; de waterhuishouding; natuurlijke processen; de kwaliteit van bodem, water en lucht; sedimentatie en -erosieprocessen; rust, stilte en openheid; de landschapsstructuur en; gebiedsspecifieke plant- en diersoorten.

¹² Redenen van groot openbaar belang; Op basis van een afweging tussen het te beschermen belang en het met het plan of project gemoeide belang wordt al dan niet toestemming verleend. Wordt een plan of project na afweging van belangen toch toegestaan, dan moet voordat het plan of project wordt uitgevoerd een besluit worden genomen over compenserende maatregelen.

4. Indien fysieke compensatie of compensatie door realisering van kwalitatief gelijkwaardige waarden door overmacht onmogelijk is, wordt financiële compensatie geboden die ten goede komt aan natuur. Onder overmacht wordt ook verstaan de dreiging van ernstige vertraging van de procedure.
5. Het tijdstip van het besluit over de ingreep is ook het tijdstip waarop helderheid wordt gegeven over aard, wijze en tijdstip van compensatie.
6. Het tijdstip van daadwerkelijke compensatie is gerelateerd aan het tijdstip van ingreep.
7. Een indicatie wanneer de compensatie geregeld is.

Het beginsel dat compensatie nabij het verloren gebied moet worden gerealiseerd **kan** ruimer worden ingevuld. Compensatie moet daar worden gerealiseerd waar het optimaal bijdraagt aan het instandhouden van (een) populatie(s). Het merendeel van de populaties van diersoorten in Nederland leeft in een netwerk van grotere en kleinere gebieden die met elkaar zijn verbonden in een zogenaamde netwerkpopulatie. Dit betekent dat uitbreiding van een klein gebied of verbetering van de ecologische verbindingen tussen de gebieden wel eens meer kan bijdragen aan het doel van compensatie dan uitbreiding van een groter gebied. In het MER kunnen dus meer locatiealternatieven voor compensatie in beschouwing worden genomen.

Aspecten die aan bod moeten komen bij Natuurontwikkeling waaronder Ecologische Verbindingszones (EVZ's) bijvoorbeeld voor compensatie

In geval van te ontwikkelen EVZ dient in het MER beschreven te worden:

1. type (droog/nat), doel en functie van de EVZ (onder andere lokaal/ regionaal belang), verbinding van welke gebieden en beschrijving van de bestaande natuurdoeltypen in de te verbinden gebieden;
2. welke doelsoorten en de ecologische eisen van deze soorten aan de EVZ;
3. lengte, breedte, configuratie van lijnvormige en vlakvormige elementen (steunpunten);
4. knelpunten (barrières) en mitigerende maatregelen om deze op te heffen.

In geval van de mogelijke aanleg van nieuwe natuurgebieden (natuurontwikkeling) dient in het MER beschreven te worden:

1. locatie, omvang en ligging ten opzichte van, en verbinding met omliggende natuurgebieden;
2. te realiseren natuurdoeltype(n);
3. randvoorwaarden voor de realisering van deze natuurdoeltypen zoals benoemd in het Handboek Natuurdoeltypen (LNV, 2001);
4. beoogde functie van het nieuwe natuurgebied voor het voortbestaan van doelsoorten in aangrenzende natuurgebieden;
5. kans op realisatie (middelen en mogelijkheid tot verwerving).

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Aanleg Spitsstroken A2 's-Hertogenbosch-Eindhoven, knooppunt Vught (A2)-knooppunt Ekkersweijer (A58)

De Minister van Verkeer en Waterstaat heeft het voornemen spitsstroken aan te leggen op de A2 tussen 's Hertogenbosch en Eindhoven.

ISBN 90-421-1508-4